

Den aktuella ekonomiska krisen

Två artiklar om ekonomiska krisen av *Keith Harvey*¹. Den första – *Socialism för de rika* – är nyskriven (22/9 -08) och behandlar den aktuella bankkrisen, och den andra – *USA i låg-konjunktur* – är från maj i år (2008) och ger en lite allmännare bakgrund.

Socialism för de rika

Med de finansiella "härskarna över universum" reducerade till småfisk i en syltburk, är det säsong för fri jakt på Wall Street och finansiärer i synnerhet och kapitalism i allmänhet, till och med bland dem som lever på att rapportera om och investera i den.

Det är mycket prat om en ny tidsanda, en vändpunkt i det ideologiska synsättet som en följd av de förödande bristerna hos det finansiella systemet under det senaste året.

Nu när frimarknads-fundamentalismen har fått rejält med stryk – om inte ännu slagits knockout – hävdar många kommentatorer att de åtgärder som vidtagits under de senaste veckorna gör en hel för att återuppliva den intellektuella respektabiliteten hos socialistiska idéer och det sunda i ett kollektivistiskt svar på den ekonomiska krisen.

Larry Eliot hävdade i den engelska dagstidningen *Guardian* att:

“Ben Bernanke, ordförande för Federal Reserve och Hank Paulson, Goldman Sachs-tykonen som blev USA:s finansminister, har gjort mer för socialismen under de senaste sju dagarna än någon annan sedan Marx och Engels.”

På andra sidan Atlanten har Wall Street-analytikern Nouriel Roubini – berömd som Dr Doom för sina pessimistiska, för att inte tala om ofta katastrofistiska, (och träffsäkra) förutsägelser om USA:s finanser de senaste åren, gått ännu längre.

Kamraterna Bush och Paulson

Återkommande hånar han “kamraterna” Bush och Paulson för deras omvändelse till “socialismen” som visas av deras aptit på nationaliseringar. Han kallar till och med USA för “*United Socialist State Republic of America*” (USSRA).

“Socialismen lever och mår bra i Amerika; men detta är socialism för de rika, de med goda förbindelser och Wall Street. En socialism där vinsterna är privatiserade och förlusterna socialiserade och där den amerikanske skattebetalaren krävs på räkningen på 300 miljarder dollar.”

Som avslutning på sina underhållande utgjutelser förklarar han:

“Likt horder av evangelister och hycklare och moralister som vråker ur sig lovsånger till familjevärdena och låtsas vara heligare än du, och sedan regelbundet beslås med att bedra eller med cross-dressing eller upptäcks vara perverterade, tillät dess Bushhycklare, som i årtal spydde ur sig om den oreglerade vilda västern laissez-faire djungelkapitalismens härlighet (och aldrig trodde på någon lämplig och vettig reglering och kontroll av finansiella marknader) den största skuldbubblan någonsin att växa utan någon som helst kontroll, och har orsakat den största finansiella krisen sedan Den stora depressionen och är nu tvingade att genomföra den största regeringsinterventionen och nationaliseringen i mänsklighetens samtidshistoria, allt till förmån för de rika och välsituerade.

Så kamraterna Bush och Paulson och Bernanke kommer med all rätt gå till historien som en bolsjevikisk trojka som förvandlade USA till USSRA. Fanatiska trosivrare från varje religion är alltid en pest som ställer till med kaos och förstörelse med sin stelbenta fanatism, men vanligtvis sköter de inte världens största ekonomi.

Men dessa laissez faire voodoo-ekonomiska trosfanatiker med ansvar för USA har nu orsakat den största finansiella krisen sedan Den stora depressionen och den mest elakartade ekonomiska krisen

¹ Keith Harvey är en marxistisk ekonom knuten till [Permanent Revolution](#).

på decennier. Så låt dem som har orsakat så mycket finansiell och ekonomisk skada bli offentligt utskämda för sitt hyckleri och fanatism."

Sannerligen.

Men har detta verkligen något med socialism att göra? Det finns inget skäl att ifrågasätta storleken på de bitar av ekonomin som den amerikanska staten har övertagit i någon form av offentligt ägande. Prislappen för att "nationalisera" de båda bolånejättarna Fannie Mae och Freddie Mac, ligger på omkring 200 miljarder dollar. Räddningen av AIG har kostat 85 miljarder dollar. Och för att toppa detta kommer den nya "First Toxic Bank of America" (som BBC:s Robert Preston kallade det) att få 700 miljarder dollar eller mer av offentliga medel (mer än USA:s militärbudget varje år eller den hittillsvarande kostnaden för Irakkriget) för att köpa upp bankernas dåliga lån till reducerade priser. Det kommer att höja USA:s statsskuld till 11,3 triljoner dollar.

Statskapitalism är inte socialism

Men dessa åtgärder är statskapitalistiska till sin karaktär och inte socialistiska. Tvärs igenom hela det senaste århundradet har kapitalistiska regeringar intervenerat för att ta över ansvaret för bankrutta industrier eller individuella företag. Efter det andra världskriget nationaliserade brittiska Labour kol- och stålindustrierna, vilka var bemängda med problem; i synnerhet stål-bossarna var desperat intresserade av att bli utköpta.

Ett socialistiskt övertagande av privata tillgångar kommer att börja med exproprierandet av industrier och banker och kommer att garantera att det inte kommer att bli fråga om några "gyllene handslag" eller fallskärmar för de fockade cheferna, som är fallet med de misslyckade bossarna för t ex Fannie Mae.

För att utgöra en socialistisk åtgärd måste nationaliseringar åtföljas av att industrin i fråga ställs under arbetsstyrkans kontroll och att den blir infogad i ett system av planering av hela ekonomin.

På så sätt skulle produktionen och distributionen inte dikteras av marknadskrafterna – med all dess destruktiva kaos – utan stå till folkets tjänst. Vinstmaximering, risktagande för att tjäna stora bonusar skulle tillhöra det förflutna, ersatta av rationella beslut om hur begränsade resurser skall användas för att möta pressande sociala behov.

Man kan vara förvissad om att kamraterna Bush och Paulson inte kommer att roa sig med sådana idéer under veckorna och månaderna framöver. När de väl socialiserat förlusterna kommer de att privatisera vinsterna så snart de tillåts komma undan med det.

(Artikeln är översatt och redigerad av Socialistiskt Alternativ)

USA i lågkonjunktur

Spekulationernas tid är över. De senaste uppgifterna från amerikanska regeringsorgan bekräftar att under de tre första månaderna av innevarande år har USA:s ekonomi befunnit sig i en lågkonjunktur eller recession.

Formellt var BNP-tillväxten för det första kvartalet 0,6 procent räknat på årlig basis. Men om man skalar bort lageruppbyggnaden av osålda varor och bostäder och ser till de slutgiltiga försäljningarna förändras denna siffra till en minskning på cirka 1 procent (på årlig basis). Konsumtionen av både varaktiga och icke varaktiga varor faller markant.

Lägg därtill till att medan företagsinvesteringarna klarade sig ganska bra genom kreditkrisen under förra året har de nu fallit. Sysselsättningen inom den privata sektorn har minskat fyra månader i rad och den totala sysselsättningen i USA (utanför den agrara sektorn) har minskat de tre senaste månaderna.

Så det råder ingen tvekan om att recessionen är på gång som en effekt av kreditåtstramningen och att kollapsen för bostadsmarknaden i USA nu har resulterat i minskning av konsumtion och investeringar. Bara en ganska livaktig exportsektor på den fortsatt växande marknaden i resten av världen (i synnerhet Asien och Latinamerika) stöttar upp USA:s nationella ekonomi.

Resten av året

Hur långvarig och djup är den fråga analytiker nu ställer. Såväl marknadsanhängares som marxistiska uppfattningar är polariserade mellan ”den värsta sedan det andra världskriget” - (se [Blackburn](#)) och ”kort och grund”-lägren.

I det korta perspektivet kommer det att bli värre i USA. De osålda lager som byggts upp kommer att tvinga fram fortsatta nedskärningar i produktionen under innevarande och nästa kvartal. I anslutning och avgörande har bostadsmarknadens skarpa fall ännu inte upphört och fram till dess det gör det, kommer personliga och affärsskulder och förluster att fortsätta stiga och ytterligare dra ner BNP.

Till dags dato har ökningen av arbetslösheten varit mindre dramatisk än vid liknade tillfällen under de två föregående recessionerna i USA (2001 och 1991) – vilket speglar företagens bättre lönsamhet och färre anställda denna gång. Men om situationen förvärras markant under resten av året kommer detta att fördjupa recessionen.

Ytterligare något att ta med i beräkningen är den amerikanska regeringens försök att lyfta tillväxten genom att återlämna 160 miljarder dollar till hushållen i form av skatterabatter. Dessa checker kommer att anlända med posten under den här månaden och beroende på hur mycket som spenderas och hur mycket som sparas (eller används till att betala av skulder) kommer detta att lyfta BNP för resten av året. Och exportmarknaderna fortsätter att rädda större amerikanska företag från katastrof, som visas av de senaste uppgifterna om amerikanska bilföretags försäljningar, vilket håller vinster och aktiepriser stabila trots kollapsande inhemsk försäljning.

Tidigare cykler

För att bli den värsta recessionen sedan det andra världskriget behöver arbetslösheten överstiga de mer än 11 procent den uppnådde 1983. Sedan dess har arbetslösheten kulminerat vid 7,9 procent (1992) och 6,3 procent (2003) under de två senaste cyklerna. För nuvarande är den 5,1 procent och stigande.

Recessionen 1981-83 var också den längsta (omkring 18 månader – medan de två senaste grovt räknat varade nio månader var) och den djupaste i termer av BNP-minskning.

För att den nuvarande recessionen skall bli värre än de under 1980-talet behöver bostadsmarknaden fortsätta befinna sig i fritt fall under någon tid framöver. Varje ytterligare 10-procentigt fall i huspriserna kommer att se hushållens tillgångar att minska med 2 triljoner eller två tusen miljarder dollar och skära bort 1 procent av konsumenternas spenderande (vilken svarar för 70 procent av USA:s BNP). Priserna har fallit med 13 procent hittills från deras topp 2006. Med detta kommer minskningen av antalet jobb att öka, vinsterna falla, skulderna stiga och krediten förbli stram i och med att bankernas skulder ökar.

Skatterabatterna är som erbjuda plåster i ett valår. Den verkliga orsaken till recessionen är bostadsvärdes-bubblans kollaps. Recessionens förlopp – djup och varaktighet – beror på hur snart eller sent den planar ut. På nuvarande inkomst-, sysselsättnings-, ränte- och husprisnivåer har “affordability index” (mättet på hushållens ekonomiska förmåga att finansiera bostadsinköp) återigen blivit positivt förra månaden, men det finns fortfarande ett stort överutbud (nio månaders lager) som byggs på varje månad med ökande foreclosures. (En åtgärd som kan begäras av en bank när låntagaren inte kan fortsätta betala sitt lån och innebär att fastigheten helt och hållet övergår i bankens ägo.) Till dess detta vänder kommer den mänskliga misär som orsakas av marknadens anarki att fördjupas.